

2011-09-01

Dnr/ref.
Serienr.VER 2011-253
PRS 2011:2

Samordning mellan allmän ålderspension och yrkesskadelivränta i vissa fall

Pensionsmyndighetens ställningstagande

Om en pensionstagare uppbär yrkesskadelivränta både i form av egenlivränta och i form av efterlevandelivränta ska samordningen först göras med efterlevandelivräntan och därefter med egenlivräntan.

Bakgrund

I 69 kap. socialförsäkringsbalken (2010:110) (SFB) finns bestämmelser om samordning av allmän ålderspension och yrkesskadelivränta. Samordningen innebär att pensionsbeloppen minskas på visst sätt när pensionären samtidigt är berättigad till livränta från yrkesskadeförsäkringen. I 69 kap. 6–8 §§ finns grundläggande bestämmelser om hur samordningen ska ske. En så kallad egenlivränta får minska såväl garantipension som inkomstgrundad pension medan en livränta som pensionären uppbär i egenskap av efterlevande endast får minska garantipensionen. Enligt 69 kap. 6 § andra stycket SFB ska minskning alltid först göras på garantipensionen så långt den förslår och därefter på inkomstgrundad pension.

Fråga uppkommer om i vilken turordning samordningen ska ske när en enskild förutom ålderspension får såväl egenlivränta som efterlevandelivränta från yrkesskadeförsäkringen?

Skälen för ställningstagandet

Från förarbeten (prop. 1997/98:151 s. 474 ff) inför reformeringen av pensionssystemet kan följande sex citat hämtas, vilka klargör regeringens syn på samordningsbehoven mellan ålderspension och yrkesskadelivränta.

”Det är regeringens uppfattning att det, även om det innebär ytterligare komplexitet i regelverket, i det reformerade ålderspensionssystemet bör finnas samordningsregler vid sammanträffande mellan pension och yrkesskadelivränta för att undvika den överkompensation som annars skulle uppstå om den pensionsberättigade jämte livräntan även fick uppbära pensionen ograverad.”

”Vid samordning i det reformerade ålderspensionssystemet uppkommer därefter frågan om samordning skall ske med såväl garantipension som inkomstpension och premiepension. I dag sker samordning med såväl folkpension som tilläggspension. I det reformerade ålderspensionssystemet ska garantipensionen utgöra en grundskyddsförmån och utges som utfyllnad till den som endast har tjänat in låg inkomstgrundad ålderspension och som enda pension till den som inte har tjänat in någon pension alls. Den som uppbär yrkesskadelivränta har inte samma behov av grundskydd i form av garantipension som den som inte har rätt till yrkesskadelivränta och regeringen anser därför att samordning bör ske mellan yrkesskadelivränta och

garantipension på så sätt att garantipensionen minskas för den som uppbär yrkesskadelivränta.”

”Såvitt gäller premiepensionen har regeringen i avsnitt 19.1 uttalat att rätten till fastställd pensionsrätt för premiepension omfattas av egendomsskyddet i regeringsformen. Regeringen gör mot den bakgrunden bedömningen att premiepensionen bör undantas från samordningen med yrkesskadelivräntan.

Inkomstpensionen har, som angetts ovan, också den viss karaktär av individuellt intjänad rättighet vilket talar mot att samordning skall ske med denna pension. Enligt dagens regler sker emellertid samordning med tilläggspensionen som också den är avgiftsfinansierad, även om den är förmånsbestämd till skillnad från den reformerade inkomstgrundade ålderspensionen som är avgiftsbestämd. Det förhållandet att huvuddelen av de förmånsberättigade som erhåller inkomstpension finns bland de äldre åldersgrupperna, vilka med i vart fall viss kvotdel skall få sin ålderspension beräknad enligt nuvarande regler för tilläggspension, anser regeringen talar för att en samordning, såvitt avser pension enligt reformerade regler, skall göras enligt regler som så nära som möjligt ansluter till dagens samordningsregler.”

”Regeringen föreslår således att samordning vid egenlivränta skall ske med såväl garantipension som inkomstpension och tilläggspension.

Garantipensionen utgör till skillnad från dagens folkpension inte någon baspension utan är en utfyllnadspension. Mot denna bakgrund och med beaktande av att garantipensionen, till skillnad från den inkomstgrundade pensionen, ska finansieras över statsbudgeten, är det enligt vår uppfattning rimligt att samordningen med yrkesskadelivräntor sker på så sätt att minskningen i första hand görs på garantipensionen.”

”För den som jämte ålderspensionen uppbär yrkesskadelivränta i form av efterlevandelivränta sker, som angetts ovan, i dag endast samordning med folkpension. Vi föreslår därför att samordning i sådant fall endast ska ske med garantipensionen och inte med inkomstgrundad pension.”

”I beredningsarbetet har utgångspunkten vid utformningen av samordningsreglerna i det reformerade pensionssystemet varit att dessa så långt som möjligt skall överensstämma med dagens samordningsregler och ge i stort sett samma utfall.”

Uttalanden saknas, både i nämnda proposition och i andra rättskällor, som explicit ger svar på frågan om i vilken turordning som samordning ska ske när en ålderspension ska samordnas med både pensionärens egen livränta och sådan livränta som han eller hon uppbär i egenskap av efterlevande. Utformningen av regleringen om samordning mellan pension och yrkesskadelivräntor bestämdes i huvudsak av intresset av att undvika överkompensation till pensionsberättigade som får yrkesskadelivräntor och ett hänsynstagande till att de som drabbats av yrkesskador ofta helt eller delvis saknar möjlighet att tjäna in pension. För att uppnå de uttryckta syftena med samordningen fordras emellertid att, i det fall en pensionär får yrkesskadelivränta både som skadad och som efterlevande, pensionen i första hand samordnas med efterlevandelivräntan och därefter med egenlivräntan. Eftersom efterlevandelivränta inte får samordnas med inkomstgrundad pension, skulle en samordning i omvänd ordning innebära att

2011-09-01

3 (3)
Dok.bet. PID113075
Dnr/ref. VER 2011-253
Serienr. PRS 2011:2

efterlevandelivräntan inte alls eller endast till viss del hade blivit föremål för samordning med pensionen.

Beslut om detta rättsliga ställningstagande har fattats den 1 september 2011 av chefen för rättsenheten Mikael Westberg efter föredragning av juristen Ingrid Ahlkvist. I den slutliga handläggningen har även samordnande juristen Staffan Belvert deltagit.

Mikael Westberg

Ingrid Ahlkvist